

„Cheops dospěl k takovému stupni špatnosti, že dal v peněžní tísní svou dceru do nevěstince a přikázal jí, aby opatřila co nejvíce peněz. Kolik, to mi neřekli. Ona otcův příkaz splnila, sama pak se rozhodla, že po sobě zanechá památník. Od každého svého návštěvníka požadovala, aby jí daroval jeden kvádr. Z těchto kvádrů prý pak byla postavena prostřední ze tří pyramid, které stojí před velikou pyramidou.

Egyptané pravili, že tento Cheops kraloval padesát let a po jeho smrti zdědil vládu jeho bratr Chefrén. Jednal prý stejně jako Cheops a také dal postavit pyramidu, která však nedosahuje rozměrů Cheopsovy pyramidy. O tom jsme se ostatně přesvědčili změřením...“

(Hérodotos, Dějiny, kniha druhá, kapitoly 126-127)

Aristokrat Ipew líčí sociální bouře spojené se **zánikem Staré říše**:

„Ano, vznešené paní klečí dnes jako služky, drtíce obilí mlýnským kamenem. Ty, které se dříve oblékaly v jemná plátna, jsou dnes pro každou maličkost bity...

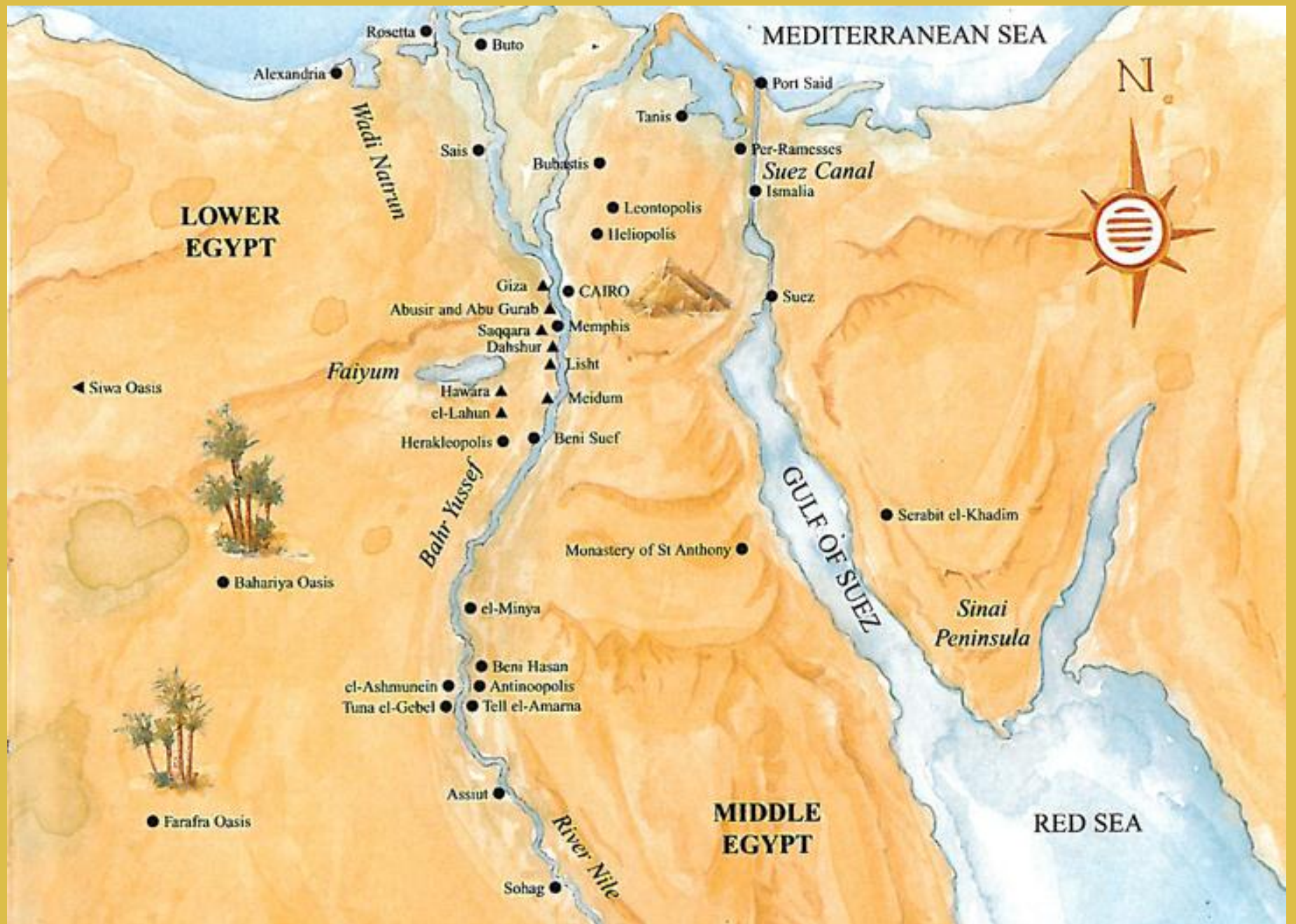
Ano, lidé jedí trávu a polévají si ji vodou; hladoví lidé rvou pomyje veprům z tlamy a říkají: To se lépe hodí mně než tobě!

Ano, úředníci jsou vyvražděni a jejich spisy byly uloupeny. Jaká to hrůza!“

- z doby **Střední říše** pochází staroegyptská ***Povídka o Sinuhetovi*** (byla sepsána před téměř 4000 lety)

- její napínavý děj je situován do doby, kdy byl zavražděn zakladatel 12. dynastie Amenemhet I. a vlády se okamžitě ujal Senusret I.
- *Hieratický ostrakon s textem Povědky o Sinuhetovi z muzea Ashmolean v Oxfordu. Opisy na hieratických papyrech jsou uloženy v Egyptském muzeu v Berlíně. Texty opisovali pro cvičební a učební účely žáci písarských škol.*
- Sinuhet prchá ze sídelního města Ictaveje → vyhne se pohraničním pevnostem Vládcovy zdi → dostane se až k Velkému hořkému jezeru v Suezské šíji (cesta dlouhá cca 250 km)

„Dusil jsem se, hrdlo jsem měl vyprahlé. A tehdy jsem si řekl: Takhle chutná smrt!“

- dostane se až do syropalestinské oblasti
- souboj Sinuheta se silákem → líčení se považuje za literární vzor biblického střetnutí Davida s Goliášem
- zatouží po návratu do vlasti: *„Co je důležitější, než aby se mé mrtvé tělo spojilo se zemí, v níž jsem se narodil?“*
- audience před Senusretem, bohem žijícím na zemi: Sinuhet ležel před králem *„čelem k zemi a zbavený smyslu, duše ho opustila, údy se mu třásly, nebyl schopen rozeznat život od smrti“*
- Sinuhetovi postavili pyramidu z kamene uprostřed ostatních pyramid, zajistili mu pohřební výbavu, přidělil zádušní kněze, vyčlenili zádušní statek s poli a zhotovili sochu pokrytou zlatem → král mu tím poskytl předpoklady pro věčný a blaže-

ný život na onom světě

Pyramida Senusreta I. v Lištu

- dosud nenalezen jediný doklad Sinuhetovy existence – neznáme ani jeho pyramidu, která by se musela nacházet v okolí Senusretova pyramidového komplexu v Lištu, poblíž sídelního města Ictaveje

→ Sinuhet fiktivní postava – v povídce ztělesňuje vzor královského úředníka z doby Střední říše

- **Senusret** – rozvíjel obchodní styky s Puntem

- zahájil velké vodohospodářské práce ve Fajjúmu

- budoval a rozšiřoval chrámy v Héliopoli, Abydu, Karnaku, Elefantině

X Waltari přesunul děj svého románu o Sinuhetovi do amarnské doby (14. stol. př. n. l.): Amenhotep IV. X Tutanchamon, Aje, Haremheb

Obelisk v Héliopoli z doby 12. dynastie, Střední říše

Zdrojem informací o Sinuhetovi byl článek českého egyptologa Břetislava Vachalý (*Dějiny a současnost* 12/2011). Působí v Českém egyptologickém ústavu UK v Praze a Káhiře.

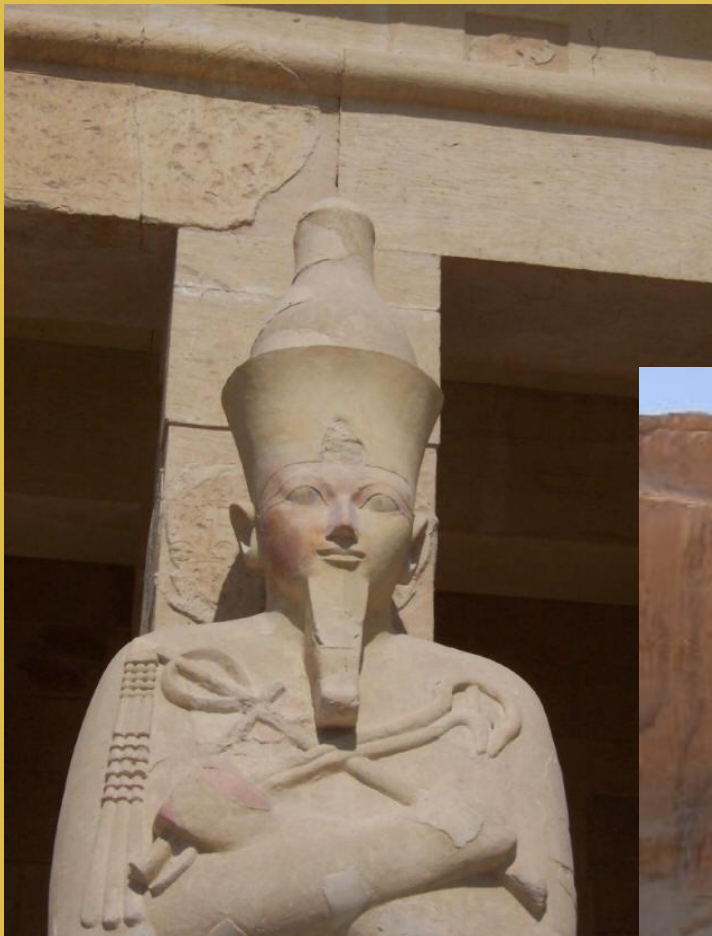
Na fotografii dole egyptolog Miroslav Verner v Abúsíru.

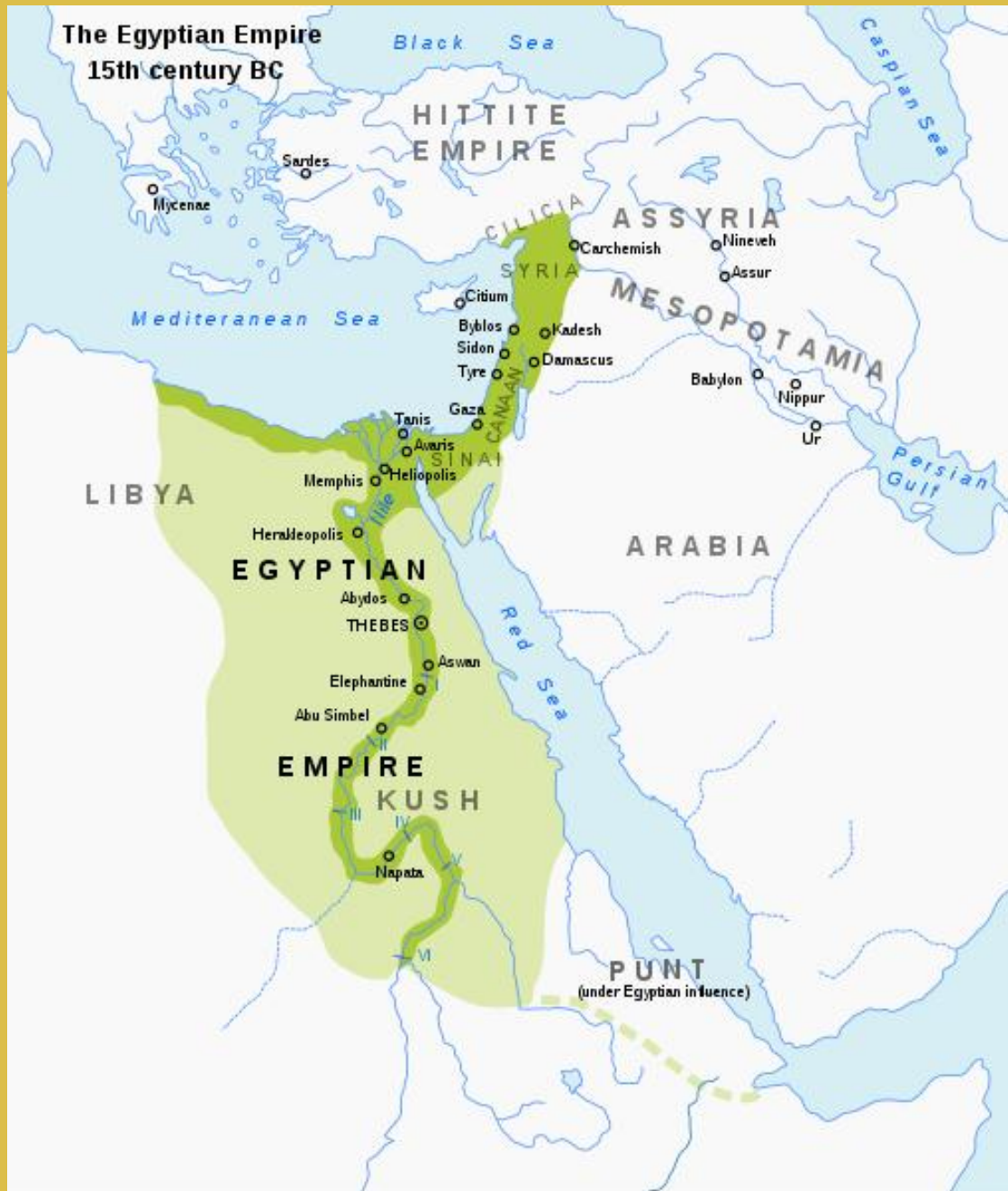
*V 17. století př. n. l. vtrhli do Egypta kočovní **Hyksósové** – bronzové meče, koně, válečné vozy, dokonalé luky → přivodili pád Střední říše (Hyksósové ovládali Egypt cca 1650-1550 př. n. l.)*

NOVÁ ŘÍŠE

Hatšepsut a její zádušní chrám v Dér el-Babí

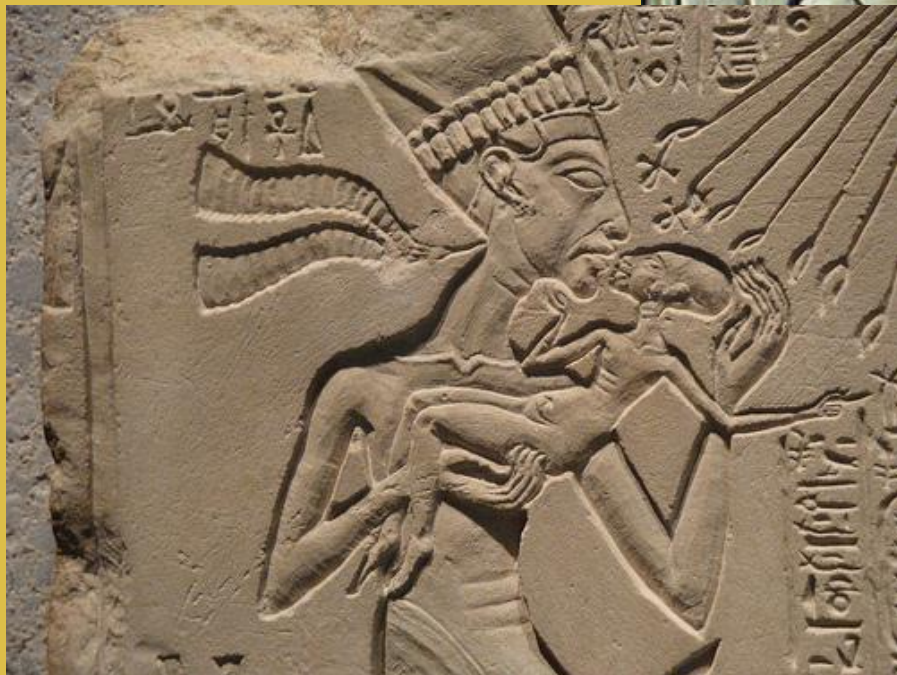
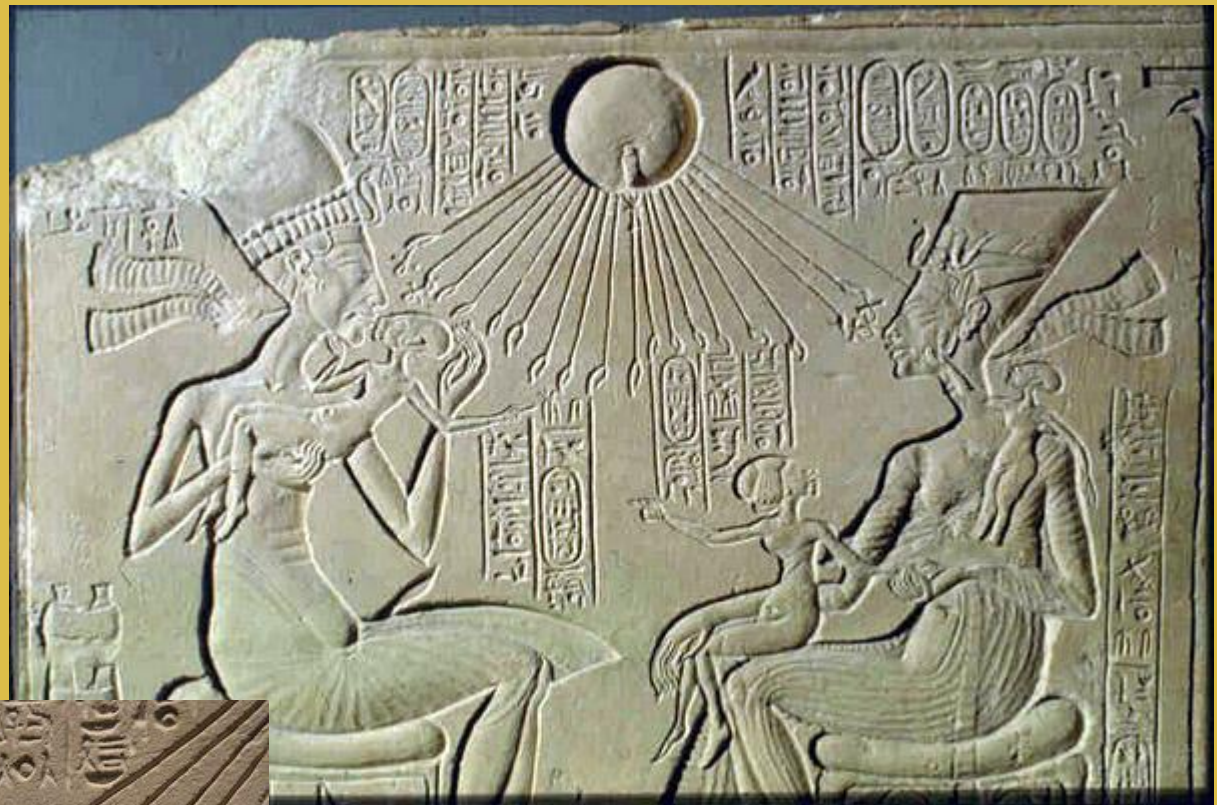
- za **Thutmose III.** dosáhl Egypt své největší rozlohy
→ získá Sýrie (bitva u Meggida) → Eufkrat
→ kontakt s civilizacemi Mezopotámie

■ „amarnská doba“ – Amenhotep IV. – pol. 14. stol. př. Kr.

Vápencový reliéf nalezený v sutinách Achnatonova hrobu v el-Amarně představuje krále reformátora s ženou a dětmi, jak obětují Atonovi. V ruce drží lotosové květy. Bůh obět' přijímá – naznačují to ručičky, jimiž jsou zakončeny paprsky vycházející ze slunečního kotouče.

*Výjev na vápencovém
domácím oltáři – reliéf ze
soukromého života
královské rodiny v
Amarně: Achnaton a
Nefertiti se svými třemi
dcerami; otec líbá
prvorozenou Merit-Aton.*

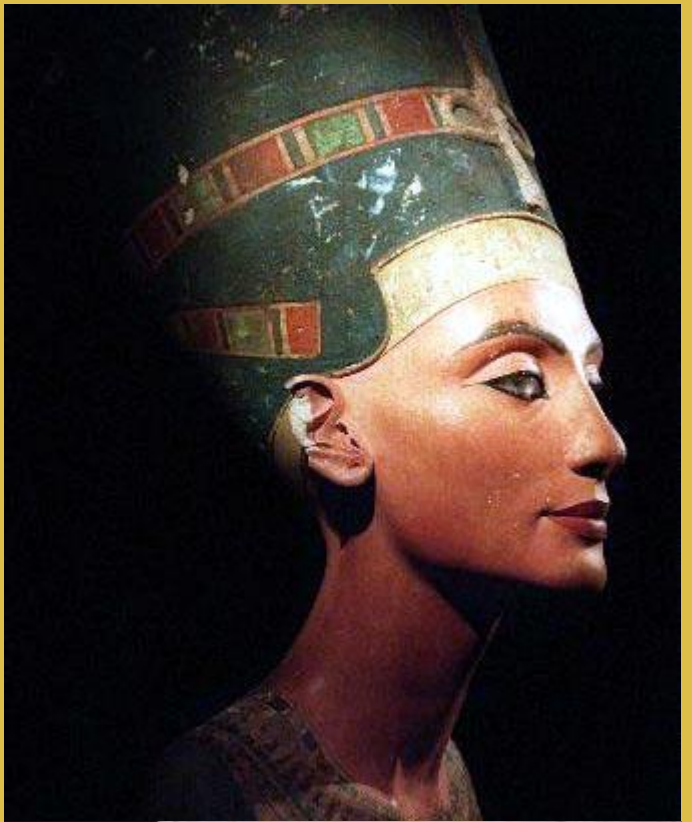
*Nejmladší z dcer si hraje s náušnicemi
Nefertiti. I zde paprsky slunečního kotouče
končí ručičkami. Egyptské muzeum v
Berlíně.*

€

VERNISSAGE MEISTERWERKE

Die Büste der Nofretete

ÄGYPTISCHES MUSEUM UND PAPYRUSSAMMLUNG, BERLIN

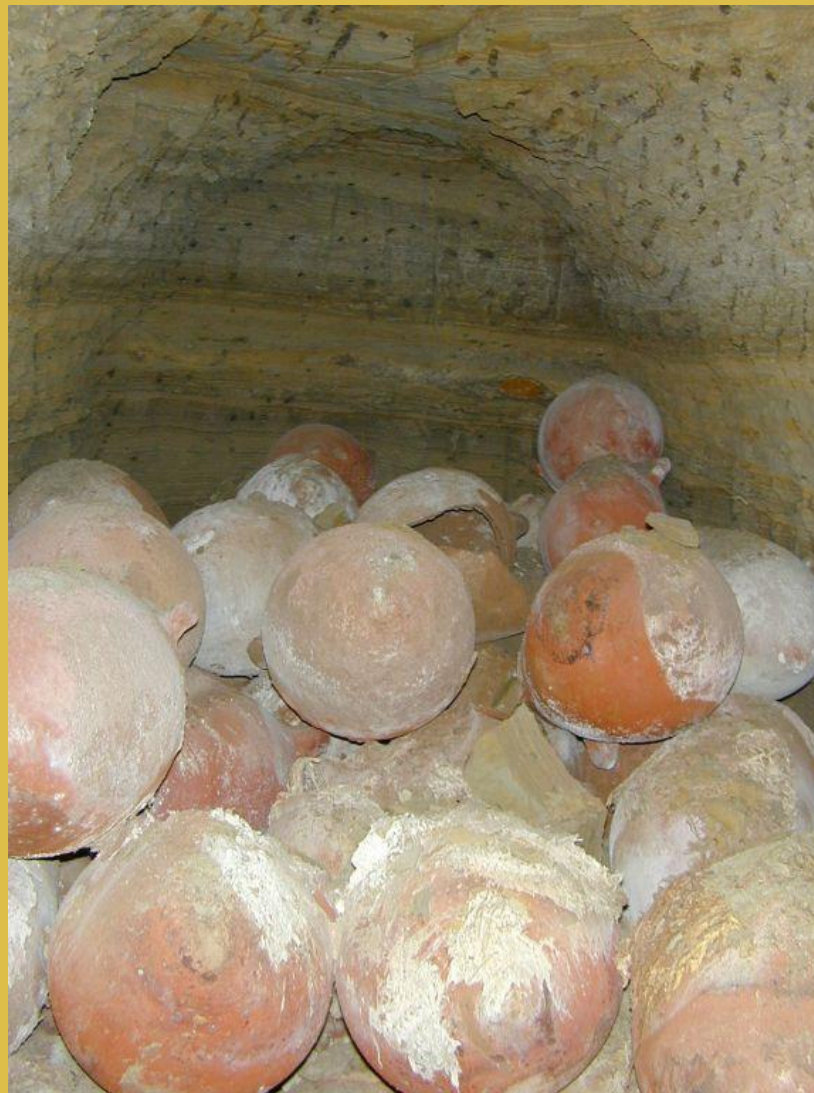
Britský archeolog Howard Carter objevil v roce 1922 Tutanchamonovu hrobku.

- mladičkový Tutanchamon však sám v podstatě nikdy nevládl
- vojenské záležitosti obstarával vojevůdce Haremheb → svým nástupcem jmenoval schopného důstojníka **Ramesse**, který založil novou dynastii
- **Ramesse II.** – 13. století př. n. l.
 - **bitva u Kadeše** (v Sýrii) → s chetitským králem pak uzavřel nejstarší zachovanou mírovou smlouvu v dějinách
 - *nenapadnou se vzájemně, nebudou na svá území podnikat loupeživé nájezdy („nevkročí do země, aby odtud něco vzal“)*
 - *pomoc proti nepříteli ze zahraničí, proti povstání poddaných*
 - *vracení si uprchlíků*
- i Egypt napadly mořské národy
- Egypt a železo?

MUMIFIKACE

*Egyptoložka **Renata Landgráfová***

*Skład balzamovačů v hrobce hodnostáře
Menechibnekona v egyptském Abúsíru*

Střep nádoby s nápisem „pryskyřice a čerstvá myrha“ Foto: Archiv Českého egyptologického ústavu

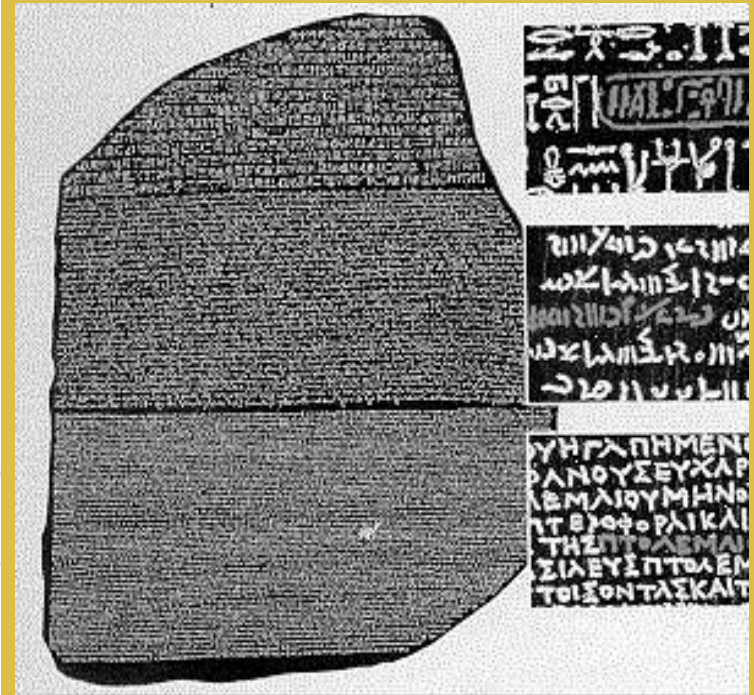
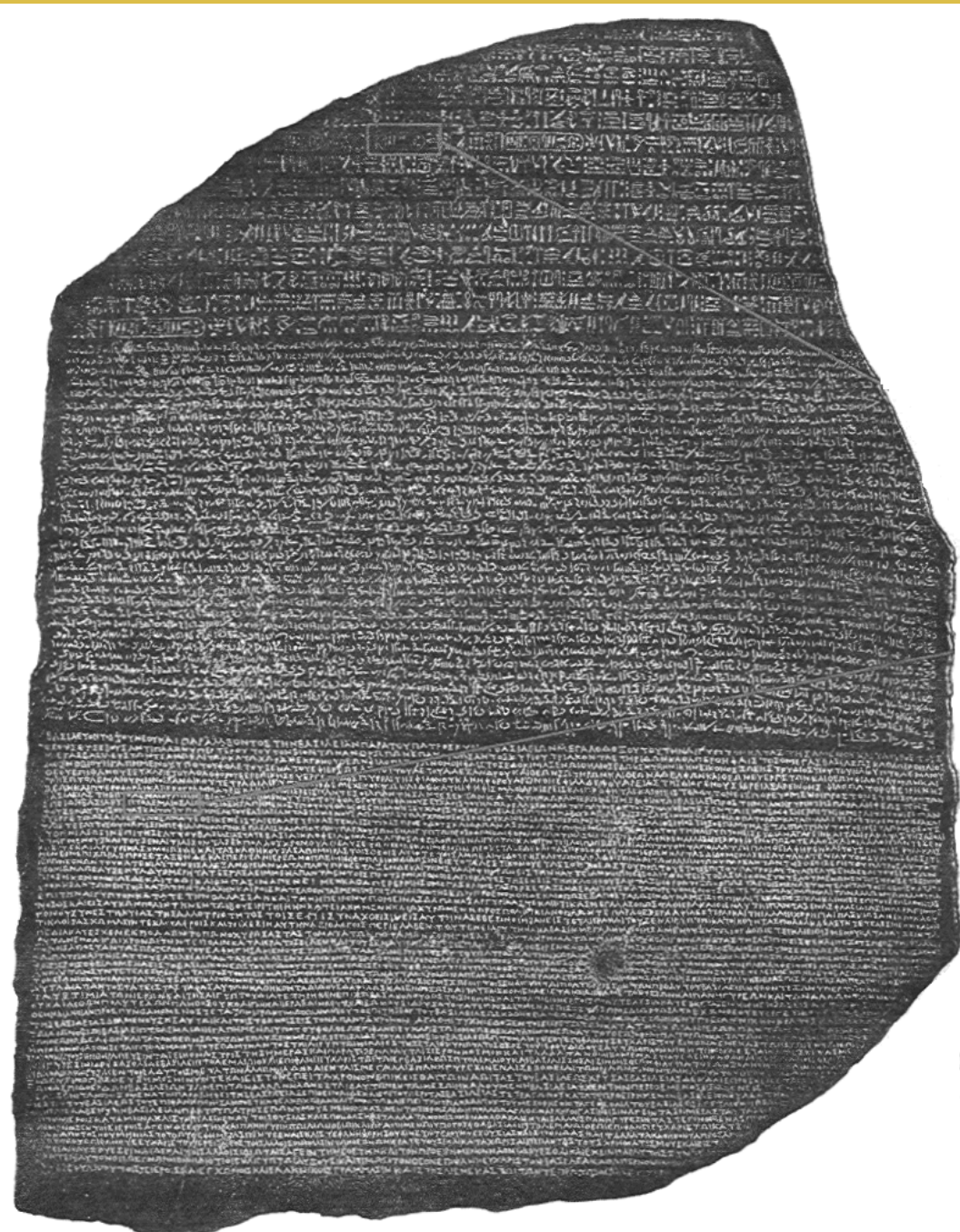

*Každý orgán byl pod ochranou jednoho ze čtyř Horových synů – **Amset s lidskou hlavou** pečoval o játra, **sokol Kebehsenuf** o střevo, **pavián Hapi** o plíce a **šakal Duamufet** o žaludek. Jejich podobě se brzy přizpůsobila také víka kanop.*

<http://www.rozhlas.cz/planetarium/archeologie/zprava/967336>

Rosettská deska (1799, 1822)

- hieroglyfy
- démotické písmo
- alfabeta

Chrám Amenhotepa III. v Luxoru (Veset)

<http://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/10169641407-zahady-stareho-egypta/208572232300009-homerovo-mesto-sta-bran/>